

TORSTEN BENGTTSSON

SIDAN 1

Första världskriget

Lärarmaterial

VAD HANDLAR BOKEN OM?

Boken handlar om första världskriget. Vi får veta vad som orsakade kriget, vilka nya vapen man använde sig av och hur fienderna plötsligt blev vänner under några dagar. Vi får också veta hur det var att leva i Sverige under första världskriget och varför många i Sverige dog trots att vi inte var med i kriget.

LGR 11 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att urskilja texters budskap, både de uttalade och sådant som står mellan raderna. (SV åk 4–6)
- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel tankekartor och stödord. (SV åk 4–6)
- De båda världskrigen, deras orsaker och följder. Förtryck, folkfördrivningar och folkmord. Förintelsen och Gulag. (HI åk 7–9)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.
- Anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.
- Använda en historisk referensram som innefattar olika tolkningar av tidsperioder, händelser, gestalter, kulturmöten och utvecklingslinjer.

LGRS 11 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Lässtrategier för att avkoda och förstå texter. (SV åk 4–6)
- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel tankekartor. (SV åk 4–6)
- Historiska gestalter, händelser och tidsperioder i världen med betydelse för vår egen tid. De båda världskrigen, deras orsaker och följder, samt Förintelsen, folkfördrivningar, folkmord och Gulag. (SO åk 7–9)

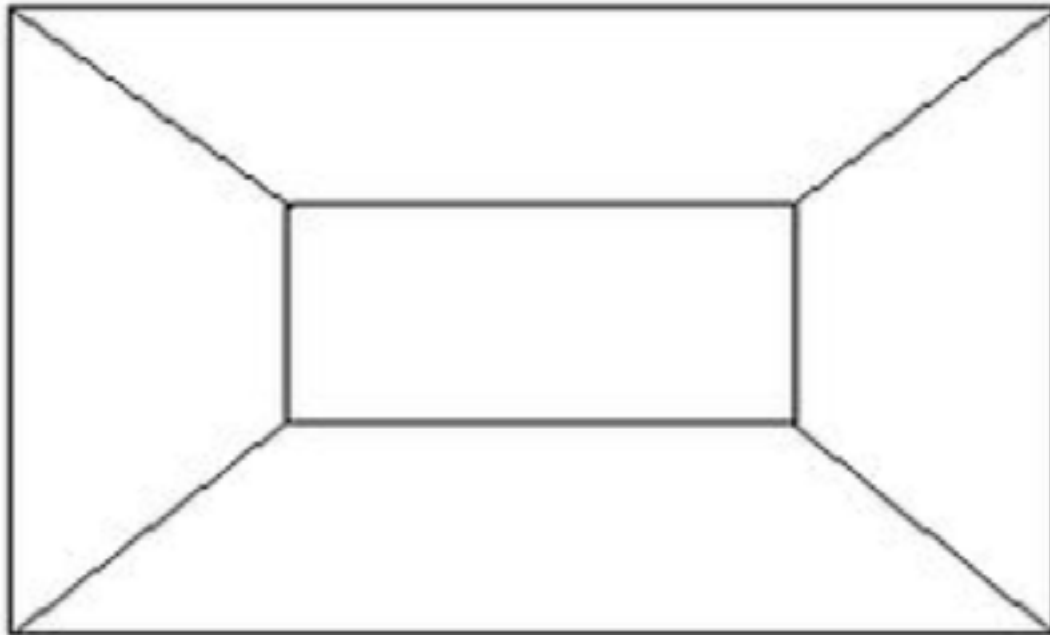
ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

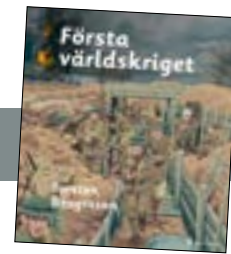
- Tala och samtala i olika sammanhang.
- Läsa, förstå och reflektera över olika texter.
- Skriva texter för olika syften och mottagare.
- Jämföra och reflektera över olika historiska händelser, gestalter och tidsperioder.

MÖTAS PÅ MITTEN

Dela in eleverna i grupper om fyra. Ge varje grupp ett A3-papper som du har delat in i fyra fält samt ett fält i mitten (se nedan). Längst upp på pappret skriver du: Vad i boken tyckte du var intressant? Elevernas uppgift är att under fem minuter enskilt fundera över frågan du har skrivit överst på pappret och skriva sina tankar i var sitt fält.

När fem minuter har gått, berättar alla i gruppen för varandra vad de har skrivit. Saker som gruppen har gemensamt skrivs i mittenfältet. Om någon elev har skrivit något som de andra inte har skrivit och som de håller med om, kan detta också skrivas i mittenfältet. Avslutningsvis får en elev i varje grupp läsa upp det som står i mitten för den stora gruppen.

JULFREDEN

Låt eleverna fundera i grupper över julfreden.

Det var krig. Men helt plötsligt blev alla vänner, om än för en kort stund. Det här går ju inte alls ihop, eller hur? Hur kan det vara krig om ingen vill ha krig? Låt eleverna resonera utifrån både soldaternas och de olika regeringarnas perspektiv. Tror de att det brukar vara så här i krig?

FREDSFÖRHANDLING

Dela in klassen i två grupper. Den ena gruppen ska representera Österrike-Ungern och den andra gruppen ska representera Serbien. Låt eleverna först ta reda på mer om vilka omständigheter de båda länderna befann sig i innan kriget bröt ut. De båda grupperna får sedan debattera mot varandra och se om de kan hitta en lösning på problemet som inte leder till att första världskriget bryter ut.

TIDSLINJE

Använd en tidslinje för att visa när första världskriget började och slutade. Markera andra centrala händelser eller tidsperioder som eleverna känner till för att visa hur de förhåller sig till varandra på tidslinjen. Finns det personer som lever i dag som levde under första världskriget?

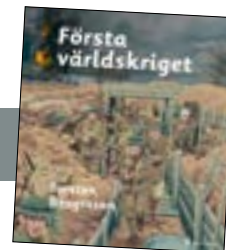

FACIT

Läsförståelse

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

1. Hur länge varade första världskriget?
Första världskriget varade i 5 år.
2. Vilket land ville ockupera Frankrike?
Tyskland ville ockupera Frankrike.
3. Efter vilken händelse startade första världskriget?
Första världskriget startade efter skotten i Sarajevo år 1914.
4. Vad menas med en koloni?
Men en koloni menar man att man äger ett land/område som ligger långt ifrån det egna hemlandet.
5. Varför ville man ha kolonier?
Man ville ha kolonier för att det kunde finnas råvaror som man inte hade i sitt eget land.
6. Ge tre exempel på varför länder startar krig?
Länder kan starta krig på grund av religion, politik eller att de vill ha ekonomisk makt över andra.
7. Hur många länder var med i första världskriget?
33 länder var med i första världskriget.
8. Varför dog många svenskar trots att Sverige inte var med i kriget?
Många svenskar dog när de var ute på havet med fartyg. Dessa kunde då sprängas av minor eller träffas av tyska torpeder.
9. Vad är en torped?
En torped är en bomb under vattnet som drivs fram med hjälp av en propeller.
10. Vad var orsaken till att det infördes ransonering i Sverige under första världskriget?
Orsaken till att det infördes ransonering var att det inte kom så många fartyg till Sverige och det blev då brist på mat, kläder och annat man behövde.
11. Vad fanns det i ingenmansland?
I ingenmansland fanns det minor och taggtråd.
12. Vem var först med att använda ubåtar i kriget?
Tyskland var först med att använda ubåtar i kriget.
13. Vilken pandemi bröt ut under första världskriget?
Spanska sjukan bröt ut under första världskriget.
14. Vilket lands sägs ha startat första världskriget?
Tyskland var det land som sägs ha startat första världskriget.
15. Varför står det inga namn på många av korsen vid gravarna på kyrkogården?
Det står inga namn på korsen för att man inte visste namnen på personerna som dog.
16. Vilket land var först med att ge kvinnor rösträtt?
Storbritannien var först med att ge kvinnor rösträtt.

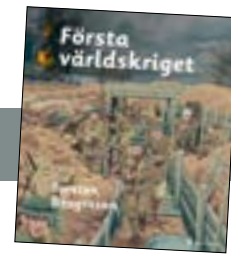

Frågor mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

17. I vilken världsdelen hade Frankrike flest kolonier?
Frankrike hade flest kolonier i Afrika.
18. Hur kunde kriget vara kvar på samma ställe under en längre tid?
Kriget kunde vara kvar på samma ställe under en längre tid på grund av att man grävde skyttegravar. Dessa blev hinder för soldaterna som inte kunde ta sig förbi.
19. Vad var det som var så konstigt med händelsen nedan, tycker du?
Under julen 1914 tystnade kanonerna på västfronten. Tyska soldater började sjunga julvisor på tyska och soldater från Storbritannien sjöng julsånger på engelska. Det var samma visor fast på olika språk. Soldater från båda sidor kröp upp ur skyttegravarna. De bytte små enkla julgåvor, pratade, åt och drack tillsammans.
Eget svar.
20. På vems sida stod USA under kriget?
USA stod på Ententens sida under kriget.
21. I vilket land skrevs ett fredsavtal mellan Tyskland och Ententen?
Fredsavtalet skrevs i Frankrike.

Frågor bortom raderna (Fundera och ge egna svar.)

22. Varför tror du att Italien först var med på Centralmakternas sida i kriget och sedan bytte sida?
Eget svar.
23. Vilket av alla nya vapen som kom under första världskriget tycker du var värst? Varför?
Eget svar.
24. Varför tror du att Sverige inte var med i kriget?
Eget svar.
25. Tycker du att det finns någon vinnare i första världskriget? Motivera ditt svar.
Eget svar.

KLURIGA ORD FRÅN BOKEN

ockupera — första världskriget
Franz Ferdinand — när man bara får köpa lite av en vara
skotten i Sarajevo — Centralmakterna
The Great War — ta ett annat land med våld
Spanska sjukan — en pandemi
ransonering — starten på första världskriget
upplopp — kejsare i Österrike-Ungern
Tyskland var med på denna sida — när många människor protesterar våldsamt
år 1921 — kvinnor i Sverige får rösträtt
kallades havets skräck — kung på ryska
tsar — ubåtar